

Autisms un darba tirgus

Līga Bērziņa
Latvijas Autisma apvienība
Liga.berzina@autisms.lv
+371 29454011

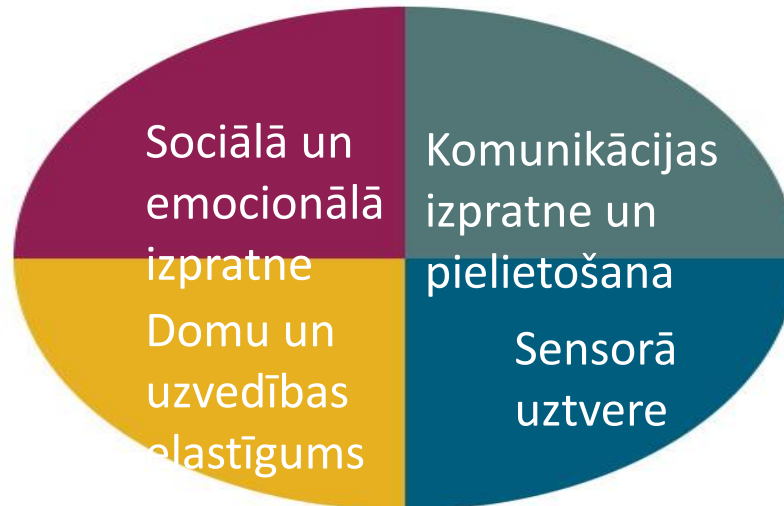
2017.11.29.

- Autisms ir attīstības traucējums mūža garumā, kas ietekmē veidu, kā persona komunicē un mijiedarbojas ar apkārtējo pasauli

2017.11.29.

Grūtības personai ar autismu

2017.11.29.

LATVIJAS AUTISMA APVIENĪBA

- Viena no autisma formām ir Aspergera sindroms. Bērnu un jauniešu ar Aspergera sindromu intelekts lielākoties ir vidusmēra vai virs vidējā (dažkārt pat augsts).
- Šiem cilvēkiem ir mazākas problēmas ar runu, bet saglabājas grūtības ar valodas sapratni un valodas apstrādi.

2017.11.29.

LATVIJAS AUTISMA APVIENĪBA

Cik daudz viņi ir?

2017.11.29.

- Precīzu statistikas datu par Latviju saistībā ar autismu nav jo, iztrūkst autisma diagnostikas instrumentu un nav vienota bērnu reģistra ar jau diagnosticētiem AST.
- Lielbritānijas Nacionālā Autisma apvienības (National Autistic Society - NAS) datiem Autiskā spektra traucējumi ir 1% no iedzīvotāju skaita Lielbritānijā, 1,5 pēc ASV datiem.

2017.11.29.

Tad Latvijā

- **Ja Latvijā 20-64** gadu vecumā ir 1 252 092 iedzīvotāji, tad
- 1,5% ir 18 781 cilvēki šajā vecuma posmā
- 8 no 10 ir vīrieši

2017.11.29.

Kāpēc mēs viņus meklējam?

2017.11.29.

- Neskatoties uz sociālajām grūtībām, cilvēkiem ar autiskā spektra traucējumiem piemīt dažādi talanti, kurus attīstot, darba devējs un sabiedrība iegūst jaunas vērtības
 - Analītiskā un matemātiskā domāšana
 - Izcila hronoloģiskā atmiņa
 - Liela pacietība un precizitāte
 - Izcila vizuālā atmiņa
 - Radošums noteiktā jomā, spēja rast netradicionālus risinājumus problēmjautājumiem utt.

2017.11.29.

LATVIJAS AUTISMA APVIENĪBA

© Barcroft Media

- Stefans Vildšīrs

2017.11.29.

LATVIJAS AUTISMA APVIENĪBA

Kur viņi ir?

2017.11.29.

- Ir cilvēki ar autiskā spektra traucējumiem un garīgo atpalcību,
- ir cilvēki ar autiskā spektra traucējumiem un normālu intelektu,
- ir cilvēki ar autiskā spektra traucējumiem un paaugstinātu intelektu un ģenialitāti.

2017.11.29.

Kur viņi ir?

- Daļa nestrādā un nestrādās;
- Daļa ir dienas centros vai mājās;
- Daļa varēs strādāt tikai tad, kad sakārtosies diagnostikas jautājumi;
- Daļa ir ilgstošie bezdarbnieki;
- Daļa strādā.

2017.11.29.

Kur viņi ir?

- Daļa pat nenonāk NVA un mūsu redzeslokā, jo daudzi no viņiem spriedzes dēļ nespēj iziet pat no mājas;
- Daļa būs spējīga strādāt tad, kad būs sakārtots asistēto darbavietu jautājums;
- **Daļa nebūs spējīga noturēties nevienā darbā ilgāk par pāris mēnešiem, un Jūs viņus satiekat visbiežāk.**

2017.11.29.

Darbs

- Lojāli darbinieki, ne vienmēr ir patīkami komunikācijā, bet ar augstu rezultativitāti, precīzi un lojāli.

2017.11.29.

Traucējumi darbā

2017.11.29.

Traucējumi darbā

- Nespēja koncentrēties
- Selektīva interese par kādu aktivitāti
- Apsēstība ar nesvarīgām detaļām
- Neelastīgums pret izmaiņām darba rutīnā
- Fiksācija
- Adaptācijas spēju trūkums
- Personīgas iniciatīvas trūkums
- Ar motorām prasmēm saistīti aizkavējumi
- Nespēja apvienot darbus
- Nespēja noslēgt darbu
- Grūtības pastāvīgu lēmumu pieņemšanā
- Grūtības atšķirt nozīmīgas no maznozīmīgām aktivitātēm
- Grūtības sarežģītu funkcionālo kontekstu uztveršanā

2017.11.29.

Grūtības darba vidē

- Sociālo normu neizpratne
- Nespēja paust savas vēlmes
- Nespēja lūgt palīdzību
- Vēlme pēc vienatnes - sociāla pārslodze lielā grupā
- Empātijas trūkums
- Nepiemērota kontakta uzvedība
- Grūtības uztvert verbālu informāciju

2017.11.29.

Kolēģi, kuri nav informēti par autiska spektra traucējumiem un no tā izrietošām komunikācijas un uzvedības grūtībām, var uzskatīt cilvēkus ar autismu par pārāk nopietniem, bez humora izjūtas, dažbrīd nīgriem utt.

Šāda veida nesaprašanās var radīt konfliktus darba vidē, kas vēlāk var veicināt, piemēram arī apsmiešanu, izstumšanu un diskrimināciju (mobingu).

2017.11.29.

- Jo zemākas sociālās prasmes ir cilvēkam, kurš cieš no apcelšanas, jo vairāk viņš tiek apcelts.

2017.11.29.

Bezdarbs

2017.11.29.

Bezdarbs

- Lielākais risks – zaudējot konkrēto darbu, viņi nav spējīgi atrast citu pazemināto komunikācijas prasmju dēļ;
- Viņi zaudē ticību sev, un šo neveiksmi vispārina un atsakās no jauna darba meklējumiem.

2017.11.29.

Emocionālais fons

- Daudzi no viņiem ātri nonāk depresijā pēc darba zaudēšanas vai nespējot iegūt darbu;
- Tā kā viņiem nav attīstīta ārpusdarba dzīve, hobiji, socializēšanās ar darbiem, depresija un vientulība noved pie smagākām sekām;
- Viņi nav iemācījušies sabalansēt brīvo laiku un darba aktivitātes

2017.11.29.

- Bezdarbs vairumam rada izmisumu un depresiju.
- Cilvēkiem ar autismu šī situācija ir vēl sliktāka, jo viņiem nav adekvātu iespēju viņu brīvajā laikā un privātajā dzīvē, kā arī trūkst attiecību, kas kompensētu to, ko parasti nodrošina darbs: piederības sajūta, pašapliecināšanās, produktīva vides izmantošana, sociālas attiecības ārpus ģimenes loka, ritms - aktīva darbošanās un atpūtas laiks.

2017.11.29.

Paldies!

Līga Bērziņa
Latvijas Autisma apvienība
Liga.berzina@autism.lv
+371 29454011
www.autisms.lv

2017.11.29.